

№ 113: ПРОСТІР І ЧАС

Хто життя своє любить, той погубить його

АНАСТАСІЯ РЯБЧУК

27 БЕРЕЗНЯ 2024

Проповідь, прочитана в англiканській церкві святого Варнави в Оксфорді 17 березня 2024 року.

Художник із кола Яна Провоста, «Розп'яття», близько 1475 року (фрагмент)

Хто життя своє любить, той погубить його; хто ж зненавидить своє життя на цьому світі, той збереже його, щоб жити вічно. (Йн 12, 25).

Що далі ми заглиблюємось у Великий піст, то насиченішими й теологічно складнішими стають літургійні читання. Одна з причин цього полягає в тому, що Великий піст — це час останніх підготувань до хрещення, яке традиційно відбувається на Великдень. Тож ті, на кого чекає хрещення й кого Церква називає катехуменами, у цих читаннях отримують прискорений курс основних істин віри. Утім, цікаво, чи не виникне в бідолашних катехуменів після сьогоднішнього читання більше запитань, ніж відповідей. Що значить «зненавидіти своє життя»? Нащо мені його ненавидіти? Ми думали, що Бог створив нас за Своїми образом і подобою і побачив, що Його творіння — добре... Що значить «світові цьому суд»? Ми думали, що Бог послав Свого Сина в цей світ, щоб не засудити його, а спасти...

Теплі весняні дні, якими ми зараз насолоджуємося, теж не дуже допомагають донести думку цього читання. Великдень у наших краях безумовно асоціюється з весною, але цвіт магнолій на Попільну середу й поцяткована яскравими нарцисами трава на Страсний тиждень усе-таки здаються трошки недоречними. Адже цей літургійний період нагадує нам, що ми — тільки порох і повернемося в порох, заховаючи «ненавидіти своє життя», ненавидіти весь гріх, що відділяє нас від Бога. На початку Страсного тижня ми накриваємо всі хрести у храмі фіолетовою тканиною: «Прийшла година для прославлення Сина Чоловічого».

У першій половині свого Євангелія Йоан нарощував напругу, нагадуючи про час, який іще не настав. Тепер напругу нарешті знято. Греки хочуть бачити Ісуса, і це підкреслює універсальність Його відкупительної ролі, яка поширює історію спасіння як на євреїв, так і на язичників. Фарисеї бурчать, мовляв, увесь світ іде за Ним, і вже планують Його вбити. Голос, подібний до грому, лунає з неба; потреба покаятися стає дедалі нагальнішою (адже світові цьому суд); Ісус усвідомлює, яких страждань Йому доведеться зазнати...

А водночас ми чуємо затишну сільськогосподарську аналогію до зерна, яке мусить бути похованим у землі, щоби принести рясний плід життя. Притчі про зерно - серед Ісусових улюблених. Історія про гірчичне зернятко, що виростає в розлоге дерево, в гіллі якого знаходять прихисток птахи, — це Його спосіб розказати нам про царство небесне. Притча про зерно, що падає на різні поверхні й десь чахне під бур'янами, десь не може вкорінитися на камінні, а десь, навпаки, щедро плодоносить на родючій землі, — це Його спосіб розповісти нам, як слово Боже падає на ґрунт наших життів. І сьогоднішня історія про зерно, що мусить померти, аби принести плід, — це Його спосіб підготувати нас як до Своїх смерті й воскресіння, так і до кошту нашого учнівства.

Бог, вдихаючи життя в порох, творить прекрасних істот за Своїм образом.

Гарно слухати про зерно і плоди в цей березневий час, коли багато з нас пореється в садках і городах. І навіть якщо Ісус не думав про великодні нарциси, як же все-таки затишно усвідомлювати, що наш Бог знає про зерна й землеробство, про зміну пір року й логіку природних циклів. Людям Святої Землі, мабуть, навіть затишніше було чути обіцянку щедрого врожаю напередодні свята перших плодів. Їхній Бог не просто знає про зерно й закони природи — Він той, хто ці закони створив і перевершив, хто живив і підтримував Свій народ у пустелі, хто запевнив людей, які приносять йому перші плоди своєї праці, що врожай буде рясним. Ми бачимо, яка важлива ця паралель для ранніх християнських спільнот: Ісус як перший плід вказує на майбутнє, що чекає на всіх нас, на багатий урожай Господньої відкупительної праці серед людей.

Як же можна не любити свого життя у світі, наповненого таким світлом і сенсом, простого й доброго, мов теплий хліб? І як можна не ненавидіти життя у світі, де є стільки темряви й болю, де пшеничні лани стають мінними полями, де підняти білий прапор перед володарем цього світу, сподіваючись на порятунок життів, призведе до лише більших руйнувань і нових смертей?

Можливо, ця напруга навмисна. Йоанівська спільнота, якій адресоване це читання, добре знала, як це — жити у ворожому світі, де вас не розуміють, відкидають, переслідують. Світло прийшло в цей світ, але світові більше подобалася темрява. Утім, хоча слова про тих, хто «зненавидить своє життя на цьому світі», й резонували з досвідом переслідуваної йоанівської спільноти, є ризики у відмові від ворожого світу й у тлумаченні Божої обітниці прийдешнього світу як чогось досконалого, позачасового й нетутешнього. Ймовірно, саме тому сільськогосподарська притча виявляється такою доречною: зерно мусить бути поховане, щоб дати плоди з цієї землі та для цього світу. Нас, учнів, заохочують ненавидіти своє життя в цьому світі не для того, щоб його втратити, а для того, щоб його зберегти для вічності, — не тому, що воно нічого не варте, а тому, що воно коштовне. Таке коштовне, що єдина перспектива, його достойна, — це вічність, тож нам не варто погоджуватися ні на що менше.

Катехумени, охрещені на Великдень в ісусові смерть і воскресіння, помирають для гріха й устають для нового життя. І ми разом із ними цього Великого посту згадуємо, що ми — порох і повернемося в порох; та згадуємо також про те, що Бог, вдихаючи життя в порох, творить прекрасних істот за Своїм образом. Нехай же це усвідомлення підштовхує не до відчаю,

приреченості й самотності, а до надії та залученості у спільноту. Тільки тоді серед воєнних руйнувань, байдужого мовчання і шрамів, які залишає по собі жорстокість, ми матимемо відвагу сіяти зерно в ґрунт цього світу, вірячи, що наш небесний Садівник хоче, аби Його любе творіння не загинуло, а жило у вічності, двері до якої прочиняють страсті, смерть і воскресіння Його Сина, Ісуса Христа.

АНАСТАСІЯ РЯБЧУК

27 БЕРЕЗНЯ 2024

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**